

УДК [373.31:811.111](510)
DOI 10.31494/2412-9208-2018-1-2-273-280

Preparing of future teachers of English of primary school in PRC

**Підготовка майбутніх учителів англійської мови
початкової школи у КНР**

Yuliia Lakhmotova,
postgraduate

<https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

ylakhmotova@gmail.com

*Kharkiv G. S. Skovoroda National
pedagogical university
✉ 29 Alchevskih St.,
Kharkiv, 61002*

Юлія Лахмотова,
аспірантка

*Харківський національний
педагогічний університет імені
Г.С. Сковороди
✉ вул. Алчевських, 29
м. Харків, 61002*

Original manuscript received April 17, 2018

Revised manuscript accepted September 12, 2018

ABSTRACT

The aim of the article is analysis of the features and content of teacher training in elementary school. There have been highlighted requirements, aims and objectives (creation of a solid foundation of professional competence, comprehensive development of the future teacher of elementary school, formation of a desire for professional self-improvement and self-development during the life, education inclination to the studied activity in the field of education), content, forms and methods. There have been described educational establishments (general universities and institutes, pedagogical universities and colleges, special colleges and institutes), who undertake training Training and Upgrading was given, a brief overview of the current educational system in the teaching institutes of China, Laws and Projects were worked out. (Continuing Education Project for Primary and Secondary School Teachers, 1999), on continuing education of English language elementary school students (advanced training courses), foreign teachers faced problems in teaching English. The tasks of professional training of the future teacher are: creation of a solid foundation of professional competence; comprehensive development of the future teacher of primary school; formation of a desire for professional self-improvement and self-development throughout the whole life; education of a predisposition to the studied activity in the field of education.

There are many foreign teachers of English in China but these teachers don't have the diploma paper that they are qualified teachers. Despite of this, these teachers teach only in private and missionary schools. In government and rural schools there is a lack of teachers. Sometimes in rural schools there are no English lessons at all. So the teachers who teach other subjects and a little bit knows English become teachers of English. These teachers don't have any qualification and they have never pass courses of qualification. So these teachers faced with many problems. They can't understand English speech, they don't know how to make sentences correctly, and they don't know English rules and structures. So pupils repeat mistakes of their teachers. Sometimes the teachers of senior schools become the teachers of English in primary school but they also faced with many problems: the main problem is that these teachers don't know the children's psychology and they don't know how to motivate small children, so little children lose their interest to learn English.

So, the question of English teachers in China is very acute, despite the fact that the

government is working hard to overcome this problem, but for many years nothing changes.

Keywords: *teacher, elementary school, English language, teacher training, China.*

Постановка проблеми. Для китайців постать учителя завжди була і залишається найголовнішим фактором успішного навчання. Для отримання міцних знань потрібно мати кваліфікованого педагога. Уряд Китаю вважає розвиток педагогічної освіти світлим майбутнім країни, який призведе до нового рівня розвитку в усіх галузях. У Китаї проводиться багато реформ з модернізації освіти. Для того, щоб відповідати вимогам сучасності, потрібно надавати якісну професійну підготовку майбутнім учителям як початкової, так і середньої та старшої школи. Уряд КНР приділяє багато зусиль до збільшення добробуту та соціального положення майбутніх педагогів. Професія вчителя в Китаї дуже цінується. Підтвердженням цьому є факт, що з 1985 року День вчителя в Китаї святкується щорічно [4]. Таким чином китайський уряд підвищує престиж учителя, який має статус держслужбовця. Учителю надаються соціальні пільги, які створюють гідні умови для реалізації педагогічної практики, рівень заробітної плати є на високому рівні. Гарних педагогів, які добре знають свою справу, у Китаї достатньо, проте учителів з іноземної мови бракує [3].

Аналіз актуальних досліджень. У вітчизняному науково-педагогічному просторі предмет дослідження розглянуто вченими (Є. Коновалова, Є. Селіванова, В. Клепиков, А. Кримова, Е. Монозон, Л. Олійник, О. Шатська, Н. Долгая, О. Османовна та інші).

Проблема освіти в Китаї цікавила і китайських науковців: Лу Шаньшань, Лю Сяоянь, Шу Д, Лі Дзи, Джан І, Лі Цюнь, Шень Цзілянь та ін.

Мета статті – проаналізувати особливості та зміст підготовки учителів англійської мови в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система освіти вимагає професійної підготовки від учителів англійської мови. Під професійною підготовкою мається на увазі всебічна розвиненість майбутніх педагогів початкової школи не лише в досконалому володінні англійською мовою, а й в естетичному, інтелектуальному та моральному відношенні; формування прагнення вдосконалюватися протягом життя. При цьому завданнями професійної підготовки майбутнього вчителя виділяють такі:

- створення міцного фундаменту професійної компетентності;
- всебічний розвиток майбутнього педагога початкової школи;
- формування прагнення до професійного самовдосконалення та саморозвитку протягом життя;

- виховання схильності до досліджуваної діяльності в галузі освіти [2].

У Китаї до професії вчителя висувається цілий ряд вимог, які прописані в законі "Про обов'язкову освіту КНР", розділ 4 п. 28-33: "Кожен учитель повинен бути вірним своїй справі; обов'язком суспільства є шанування та повага учителя, який, у свою чергу, повинен поважати учня, приділяти йому увагу та мотивувати його. Не дозволяється учителю принижувати учня та використовувати будь-які фізичні покарання. У педагога повинна бути кваліфікація, яка визначена державою тощо" [1].

Такі ж самі вимоги висуваються до вчителя англійської мови.

У Китаї бракує вчителів англійської мови для початкової школи, вивчення якої з 2011 року починається з першого класу. Тим, хто збирається викладати англійську мову в дитячих садочках та в початковій школі, достатньо закінчити педагогічний коледж або курси підвищення кваліфікації з англійської мови заочної форми. Стрімко почали розвиватися середні педагогічні училища, метою яких було підготувати педагогічних працівників. Однак підготовка у цих училищах була дуже низькою і не задовольняла уряд Китаю. Міністерство освіти скасувало положення про те, що вчителі початкової школи повинні мати диплом про неповну вищу освіту або диплом бакалавра.

Підготовка вчителів у Китаї не лише з іноземної мови проходить у педагогічних школах, педагогічних коледжах, педагогічних середніх училищах, педагогічних університетах та на курсах підвищення кваліфікації. Педагогічні училища підготували тисячі педагогів для початкової школи з різних спеціальностей. Навчання в педагогічних ВНЗ у Китаї поділяється на очне та заочне навчання. Навчання у вищих навчальних закладах замало, педагоги повинні майже щороку проходити курси, які підтверджують рівень володіння англійською мовою. Тому в 1999 році був реалізований "Проект продовження навчання вчителів початкової та середньої школи". Усе це здійснювалося для того тим, щоб створити систему освіти впродовж життя, надавати достатню підтримку кадрам та сприяти оновленню державної системи освіти [8].

У педагогічних коледжах для вчителів англійської мови проводиться навчання, яке триває 3-4 роки. Майбутні педагоги вивчають такі дисципліни: "Марксистська філософія", "Теорія навчання Ден Сяопіна", "Китайська мова та література", "Вища математика", "Сучасна наука", "Комп'ютерна теорія" та "Фізична культура" й профільні дисципліни: "Інтегрована англійська мова", "Курс аудіювання", "Курс говоріння, читання та письма", "Практика перекладу" та "Курс з фонетики", "Практика усного мовлення та розповідь текстів", "Теорія та практика дослідження", "Друга іноземна мова". Студенти самі обирають, яку іноземну мову вивчати (корейську, японську, французьку або російську). Важлива роль у підготовці педагога відведена методиці викладання англійської мови в початковій школі. На факультеті "Англійська мова" існують курси за вибором, а саме: слухання англійського радіо, ділова англійська мова, англійська стенографія, англійська мова в міжнародній торгівлі, основи англо-американської культури, країнознавство, англо-американська література, англо-американська культура, туристичні ресурси, англійська мова в рекламі тощо. Протягом навчання в педагогічних університетах, починаючи з другого курсу, студенти складають кваліфікаційні тести на знання англійської мови CET (College English Test) для будь-якої спеціальності, а також TEM (Test English Major) – для майбутніх викладачів англійської мови [5]. Педагогічна практика триває лише 6 тижнів, після чого студенти 4 курсу 10 тижнів пишуть дипломну роботу. Після закінчення педагогічного коледжу продовжити навчання можна в педагогічному університеті.

Навчання в педагогічному університеті триває 4 роки. Переважно більшість годин відводять на лекції. Семінарські заняття складають лише 5 % від загальної кількості навчального часу.

Навчання на курсах підвищення кваліфікації може бути з відривом від виробництва та без цього. Ті вчителі, які вже закінчили навчання і працюють у школі, 2 рази на рік проходять сертифікацію – складають іспит на знання англійської мови. Для подальшого викладання англійської мови педагог повинен мати складений успішно тест PET та високі знання з усної англійської мови. Педагоги, які не склали іспити, не мають можливості продовжувати викладання в навчальних закладах.

Незважаючи на те, що до освіти вчителів є значний інтерес, їх рівень кваліфікації на дуже низькому рівні, що й становить головну проблему в Китаї. Учителі початкової школи повинні не лише вдосконалювати постійно свої знання, навички говоріння, а й за новими рекомендаціями, які вийшли у 2001 році, змінити мету навчання учнів. Педагог має використовувати новітні технології в навчанні, створювати ефективні ресурси в подальшому, а тому виконувати роль багатофункціонального викладача; використовувати діяльнісний підхід, крім того, учителю слід по-новому оцінювати учня, а саме: використовувати не лише звичайну систему оцінювання, а й тести. Для отримання позитивного ефекту від навчання, учитель має вдосконалювати методи та застосовувати різноманітні методики та прийоми. На жаль, ті вчителі, які закінчують курси підвищення кваліфікації, не володіють методикою викладання англійської мови. Методиці викладання в китайських коледжах та технікумах приділяють мало уваги. Це пов'язано з тим, що на вивчення спецкурсів відводиться 75% від загальної кількості навчального часу. Викладачі у ВНЗ витрачають більшу частину часу та зусиль проблемі “Чому навчати?”, а питанню “Як навчати?” (методиці, психології дитини) відводиться лише 10% від загального навчального часу. У педагогів не вистачає часу для самонавчання та вдосконалення методики викладання англійської мови. Учителю постійно потрібно перевтілюватися, вживатися в професійну роль та рефлексію [7]. Слід зазначити, що педагог не лише навчає дітей але є безпосереднім розробником навчальної програми з англійської мови.

Учитель разом з Міністерством освіти КНР приймає рішення в реалізації навчальної програми. Кваліфікований педагог є ключем, який допомагає дітям відкрити новий світ знань, якісно їх засвоїти та використовувати у подальшому житті. Ось чому проблема вчителів є головною не лише в початковій, й середній та старшій школі.

З упровадженням вивчення англійської мови в початковій школі прийняте рішення збільшити кількість учителів. Уряд не знав, як розв'язати цю проблему, тому Міністерство освіти і науки КНР прийняло рішення: вчителі з інших предметів, які хоч трошки володіють англійською мовою, повинні пройти курси підвищення кваліфікації та отримати право на викладання англійської мови, хоча й у початковій школі.

Педагогічні університети та коледжі повинні розробити програми з підготовки вчителів англійської мови для початкової школи; учителі, які

викладають англійську мову в середній та старшій школі, повинні допомогти в розробці навчальної програми для початкової школи. Студенти, які закінчили педагогічний коледж та отримали не повну педагогічну освіту, можуть бути залучені до викладання англійської мови в початковій школі. Вищевказані вимоги спрямовані на підвищення кількості вчителів англійської мови, але так швидко уряд не міг задовольнити потреби початкових шкіл.

Значна кількість учителів, які викладають у початковій школі Китаю, не закінчили вищі навчальні заклади, а 30% – мають лише атестати про закінчення старшої школи. Професійність педагогів цієї галузі не дуже висока не лише в менш економічно розвинених містах та й в провінціях, але і в Гуанджоу та Шанхаї [6]. Незважаючи на те, що англійська мова в Китаї офіційно викладається вже шістнадцять років, проблеми з педагогами залишаються на тому ж рівні. Директорів шкіл цікавить лише правильна вимова вчителів. На роботу намагаються брати лише справжніх носіїв мови. Але останнім часом у приватних та міжнародних школах почали звертати увагу на те, чи володіють майбутні педагогі методику навчання і чи використовують новітні технології.

У ті часи, коли англійська мова лише почала поширюватися в Китаї, іноземні викладачі викладали лише у вищих навчальних закладах та в деяких міжнародних школах Пекіна, Шанхаю та Гуанджоу. Учителями ставали студенти старших курсів або викладачі, які приїздили до Китаю по обміну. Сьогодні іноземні вчителі та викладачі є невід'ємною частиною в забезпеченні викладання англійської мови не лише у вищих навчальних закладах, а й у державних та приватних школах. Також викладачів-іноземців запрошують викладати англійську мову в дитячих садочках. Батьки наймають іноземних викладачів для проведення приватних занять [10].

У приватних школах учителями англійської мови стають студенти-іноземці, які приїжджають до Китаю навчатися та мають змогу підробляти; викладачами також беруть студентів не лише педагогічних вишів, а й тих, хто є носіями англійської мови або вивчав її раніше, хоча елітні школи відбір учителів проводить дуже ретельно. Обов'язковим критерієм є справжній носій мови. Перевагу віддають учителям, які приїхали з США, Канади, Англії, Нової Зеландії, Австралії. В елітній школі майбутній педагог обов'язково повинен мати сертифікат, який відповідає компетентності: TESOL, TOFEL, FCI, CELTA; досвід учительської роботи не менше двох років. Рівень володіння англійською мовою насамперед залежить від кваліфікації учителів. Учитель, який не володіє методикою навчання англійської мови, неспроможний повноцінно організувати освітній процес, особливо для учнів початкової школи. Низький рівень психолого-педагогічних та методичних знань педагогів зумовлений неправильно побудованою структурою навчальних планів, що, у свою чергу, призводить до недосконалості їх професійних умінь і навичок [9]. Дітям дуже важко буде досягти високого рівня володіння мовою в середній школі, а отже, успішно скласти іспити.

Інша ситуація складається в приватних та міжнародних школах. На посаду вчителя іноземної мови відбирають дуже ретельно. Якщо в школі буде викладати кваліфікований педагог, який зможе навчити дитину, то рівень освітнього закладу зростає. У таку школу будуть записуватися школярі, що сприятиме конкурсному відбору. У приватній школі вимоги до педагога такі: кваліфікація, високий рівень володіння англійською мовою, добре розвинені комунікативні навички, бути готовим навчатися чомусь новому та мотивованим до такої діяльності.

У великих містах проблема некваліфікованих учителів є, вона вирішується за рахунок учителів-іноземців, які навчають маленьких китайців англійській мові, допомагають складати іспити. Учні у великих містах та провінціях, які знаходяться неподалік від Пекіна, мають елементарні знання з англійської мови, можуть висловлюватися, використовуючи елементарні фрази та будувати речення; читати невеликі тексти та складати діалоги.

Сьогодні в Китаї дуже багато викладачів-іноземців, які працюють не лише в школах великих міст, а й маленьких провінціях та селах. У сільській школі підходи до вибору викладача не такі жорсткі. Ті, хто хоч трошки володіє англійською мовою і має європейську зовнішність, приймаються на роботу. Заробітна платня в таких учителів не велика. У школах не лише бракує кваліфікованих учителів, є й такі, які вивчали англійську мову самотужки, не закінчуючи ні коледжів, ні педагогічних технікумів. Педагоги не проходять щорічні курси підвищення кваліфікації й не складають іспитів два рази на рік на знання англійської мови. Багато учителів англійської мови перекваліфікувалися з інших галузей. Наприклад, у провінції Сичуань англійську мову викладають педагоги, які раніше викладали математику та китайську мову. У провінції Сичуань у шести містах налічують 382 початкові школи, у яких працює 498 учителів англійської мови, де 151 педагог не закінчував жоден вищий навчальний заклад і 347 перекваліфікувалися з інших галузей.

У педагогів-фахівців з інших галузей виникає багато проблем: вони не дуже добре розуміють англійську мову, відчувають труднощі у вимові, а тому не можуть повноцінно викладати. Педагоги не в змозі правильно побудувати питальні речення, не знають неправильних дієслів та правил вживання артиклів, правильних закінчень та винятків з цих правил, їхні учні припускаються таких же помилок. У майбутньому таким учням складно перевчитися і ці проблеми учні мають усе своє життя. У вчителів не вистачає знань з методики навчання англійської мови для початківців. Директива таких шкіл вирішила змінити ситуацію і направила до початкової школи учителів англійської мови, які викладали в середній та старшій школі. Незважаючи на те, що вони володіють методикою навчання англійської мови, вони не змогли належним чином організувати освітній процес у початковій школі. Учителі не знають дитячої фізіології та психології, тому їм важко враховувати особливості розвитку дітей, які стикається з нерозумінням педагога. Усе це призводить до втрати інтересу до втрати інтересу до вивчення англійської мови, оскільки немає

мотивації. Дитина втомлюється від того, що педагог використовує традиційні методи викладання англійської мови. У багатьох школах у сільській місцевості бракує обладнання, яке допомагає спростити навчання: відсутні мультимедійні класи, лінгафонні кабінети, навчальний матеріал та відеозаписи. Оскільки на вивчення англійської мови відводиться 2 години на тиждень, діти неспроможні за цей час досконало оволодіти матеріалом. Якщо учитель вирішив проводити уроки англійської мови, то весь урок учитель пояснює новий матеріал китайською мовою. Педагогу самому дуже важко викладати новий предмет англійською мовою, а для учнів сільських шкіл – це один шанс спробувати спілкуватися англійською мовою, та і то не дуже вдалий.

Висновки. Охарактеризовано проблеми питання організації підготовки вчителя у КНР. Розкрито вимоги, мета та завдання, зміст, форми та методи, які використовують при підготовці майбутніх учителів англійської мови. Охарактеризовано заклади та виявлено, що усі ВНЗ мають 5 категорій (університети загального профілю, технологічні університети та інститути, педагогічні університети та коледжі, спеціальні коледжі та інститути). Зазначено, що в Китаї працюють викладачі-іноземці, але, крім-того, що вони є носіями англійської мови, відповідної освіти їм бракує.

Отже, питання викладачів у Китаї стоїть дуже гостро, незважаючи на те, що уряд докладає багато зусиль для подолання цієї проблеми, багато років нічого не змінюється.

Література

1. Закони Освіти у КНР [Електронний ресурс]. URL: http://www.moe.edu.cn/english/laws_e.htm
2. Лу Шаньшань. Підготовка вчителів початкової школи в Китайській Народній Республіці: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". – Харків, 2012. – С. 97.
3. Лю Сяоянь. Подготовка учителей в Китае. *Педагогика*. 1999. № 3. – С. 117–120.
4. Подготовка педагогических кадров [Электронный ресурс]. URL: http://russian.china.org.cn/china/archive/China2007/200711/29/content_9317454.html
5. Положение с корпусом преподавателей [Электронный ресурс]. URL: <http://saint-petersburg.china-consulate.org/rus/zgjji/t173665.htm>
6. Попова Ж. Г. Социально-психологические особенности представлений об имидже учителя начальной школы: дис. канд. психол. наук: спец. 19.00.05 "Социальная психология". – Москва, 2007. – 198 с.
7. Chinese Education [Електронний ресурс]. URL: <http://countrystudies.us/china/65.htm>
8. People's Daily Online, 07/09/2006 [Електронний ресурс]. URL: <http://en.people.cn/200608/17/archive.html>
9. Shu, D., Li, Z., & Zhang, Y. 上海市小学英语教学情况的调查与思考 [Primary school English education in Shanghai: A survey and some thoughts]. *外语界*, 2003. 3, P. 54–62.
10. Zhang Xiao-qing. An investigation and analysis of professional states of primary school English teachers in Chongqing rural areas. *Journal of Chongqing College of Education*, 2005. (5).

References

1. Zakony osvity u KNR [The Laws of education in PRC]. moe.edu.cn.

Retrieved from http://www.moe.edu.cn/english/laws_e.htm

2. Lu, Shanshan (2012). *Podhotovka vchiteliv pochatkovoyi shkoly v Kytaiyskiy Narodniy Respublitsi*. [The preparing of the teachers in primary school of PRC]. Candidates thesis. Kharkiv: KhNPU [in Ukrainian].

3. Liu Siaoyan (1999). *Podhotovka uchiteley v Kitae*. [Preparing of teachers in China]. Pedagogika – Pedagogy, 3 [in Russian].

4. *Podhotovka pedagogicheskikh kadrov* [Preparing of pedagogical personal]. russian.china.org.cn. Retrieved from http://russian.china.org.cn/china/archive_/China/2007/200711/29/content_9317454html

5. *Polozhenie s korpusom prepodavateley* [Order with the case of teachers]. saint-petersburg.china-consulate.org. Retrieved from <http://saint-petersburg.china-consulate.org/rus/zgjj/t173665.htm>

6. Zh. G., Popova (2007). *Sotsialno psihologicheskie osobennosti ob imidzhe uchitelia nachalnoy shkoly* [Socially-psychological features of representations about image of the primary school teacher]. Candidates thesis. Moscow [in Russian].

7. Chinese Education [Електронний ресурс]. URL: <http://countrystudies.us/china/65.htm>

8. People's Daily Online, 07/09/2006 [Електронний ресурс]. URL: <http://en.people.cn/200608/17/archive.html>

9. Shu, D., Li, Z., & Zhang, Y. *上海市小学英语教学情况的调查与思考* [Primary school English education in Shanghai: A survey and some thoughts]. *外语界*, 2003. 3, P. 54–62.

10. Zhang Xiao-qing. An investigation and analysis of professional states of primary school English teachers in Chongqing rural areas. *Journal of Chongqing College of Education*, 2005. (5).

АНОТАЦІЯ

Метою статті є аналіз особливостей та змісту підготовки вчителів у початковій школі Китаю. Висвітлено вимоги, цілі та завдання (створення міцної основи професійної компетенції, комплексного розвитку майбутнього вчителя початкової школи, формування бажання професійного самовдосконалення та саморозвитку протягом життя, зміст, форми та методи. Схарактеризовані навчальні заклади (загальноосвітні навчальні заклади та інститути, педагогічні університети та коледжі, спеціальні коледжі та інститути), які здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації, короткий огляд поточної системи освіти у вищих навчальних закладах Китаю, закони та проекти («Проект продовження освіти для вчителів початкової та середньої школи», 1999 р.). Іноземці викладачі в Китаї стикаються з проблемами при викладанні англійської мови.

У Китаї багато іноземних вчителів англійської мови, які не мають відповідного диплома, тобто не є кваліфікованими викладачами. Незважаючи на це, ці вчителі викладають у приватних, міжнародних, місіонерських школах. В урядових та сільських школах бракує педагогів. Іноді в сільських школах взагалі немає уроків англійської мови. Тож вчителями англійської мови стають викладачі інших предметів, які трохи володіють англійською мовою. Ці педагоги не мають кваліфікації і ніколи не проходять курси підвищення кваліфікації. Вони не можуть зрозуміти англійську мову, не вміють правильно вимовляти речення, не знають англійських правил і структур. Отже, учні повторюють помилки своїх учителів. Іноді викладачі старших шкіль стають учителями англійської мови в початковій школі, не знаючи дитячої психології і не володіючи вміннями мотивувати маленьких дітей. Усе це призводить втрати дітьми інтересу до вивчення англійської мови.

Ключові слова: учитель, початкова школа, англійська мова, підготовка вчителів, Китай.